

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Risicoperceptie in de bouw

Tom Jansen

Marre Lammers

Myrthe von den Benken

Evi van Moll

- › Achtergrond en theorie
- › Dataverzameling
- › Resultaten
- › Conclusion
- › Discussion

Waarom dit onderzoek

- › In de bouw komen werknemers veel met zowel gezondheids- als veiligheidsrisico's in aanraking
- › Maatregelen om risico's te verkleinen zijn vaak ontwikkeld met een technische benadering van risico's (kans x effect) als uitgangspunt
- › De benadering van mensen die met de risico's en maatregelen om moeten gaan wordt vaak niet in beschouwing genomen.
- › Mismatch in bijvoorbeeld ervaren ernst en zorgen.

Werken met kwartsstof

- › 457.000 werknemers komen met kwartsstof in aanraking.
- › Kan ernstige ziekte veroorzaken (bijv. longkanker)

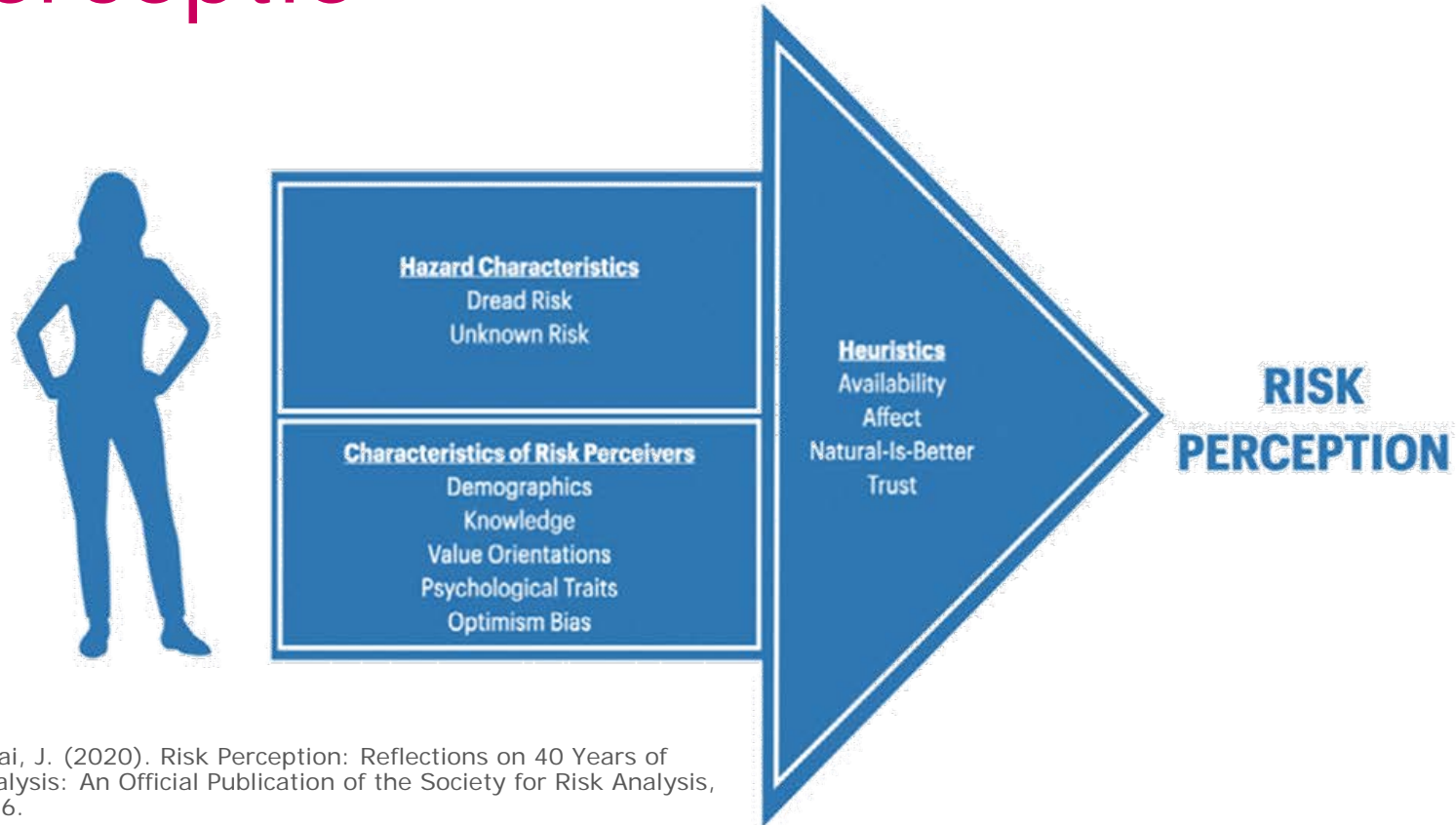

Werken op hoogte

- Vallen van hoogte is een van de meest voorkomende arbeidsongevallen in Nederland.
- Kan ernstig letsel of overlijden veroorzaken

Risicoperceptie

Siegrist, M., & Árvai, J. (2020). Risk Perception: Reflections on 40 Years of Research. *Risk Analysis: An Official Publication of the Society for Risk Analysis*, 40(S1), 2191–2206.

Werken met kwartsstof

- › 457.000 werknemers komen met kwartsstof in aanraking.
- › Kan ernstige ziekte veroorzaken (bijv. longkanker)
- › **Consequenties in toekomst**
- › **(Gebrek aan) controle**

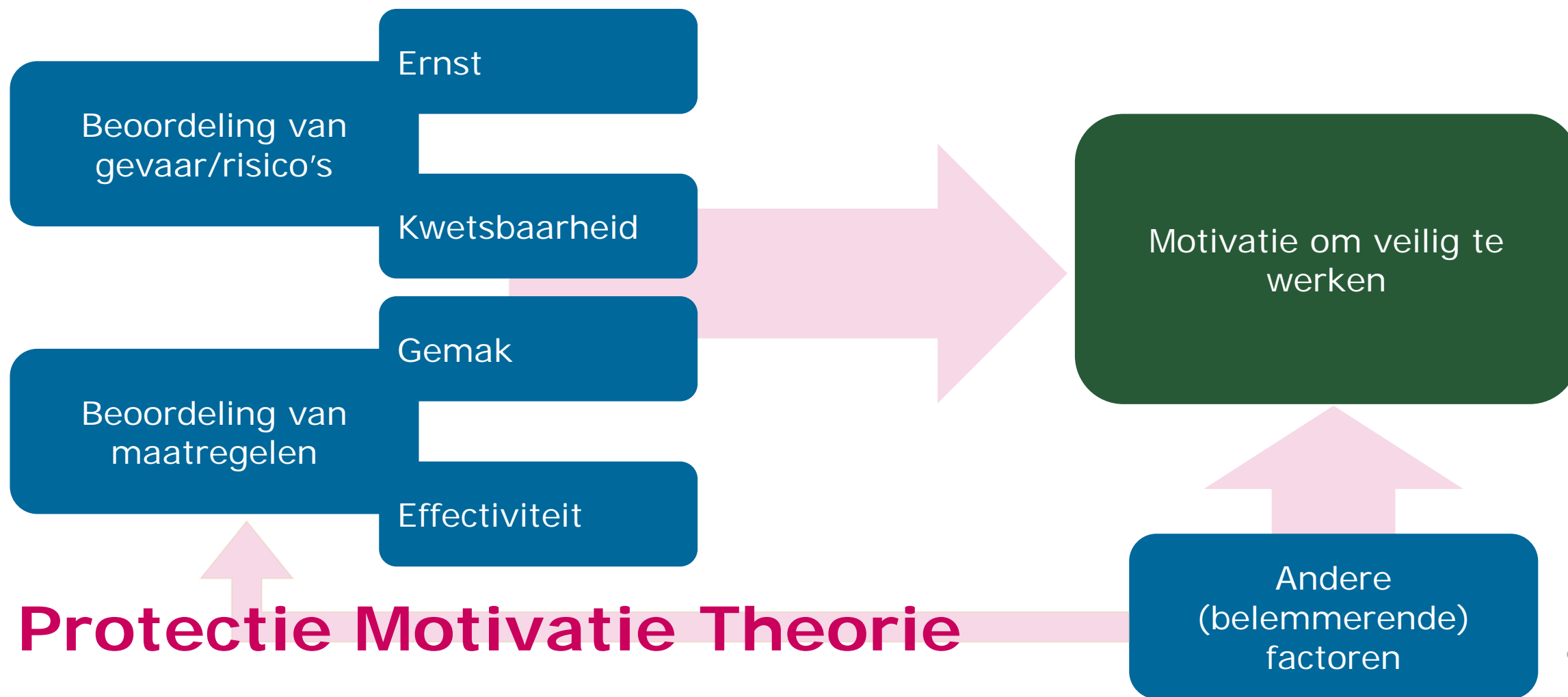

Werken op hoogte

- Vallen van hoogte is een van de meest voorkomende arbeidsongevallen in Nederland.
- Kan ernstig letsel veroorzaken (of overlijden)
- **Consequenties direct**
- **Veel gevoel van controle**

Veilig werken: Een theoretisch model

> 26 INTERVIEWS

- > Wat vind je van werken op hoogte/ Werken met kwartsstof?
- > Zou jij van hoogte kunnen vallen of ziek kunnen worden?
- > Welke maatregelen zijn er om risico's te verkleinen?
- > Gebruik je die maatregelen en zijn ze makkelijk na te leven?

› 26 INTERVIEWS

- › Wat vind je van werken op hoogte/ Werken met kwartsstof?
- › Zou jij van hoogte kunnen vallen of ziek kunnen worden?
- › Welke maatregelen zijn er om risico's te verkleinen?
- › Gebruik je die maatregelen en zijn ze makkelijk na te leven?

› RESULTATEN

- › Werknemers vinden risico's niet ernstig en maken zich geen zorgen
- › Werknemers voelen zich vaak niet kwetsbaar
- › Werknemers weten goed wat te doen om risico's te verkleinen
- › Soms worden maatregelen niet nageleefd

Werknemers vinden risico's niet ernstig en maken zich geen zorgen

- Hoort bij het vak
- Blootstelling is niet te voorkomen
- Gewenning / Automatische
- Denk er niet bij na

"Misschien is er een schadelijk effect, maar daar denk ik helemaal niet aan"
(t9, kwarts)

Werknemers voelen zich vaak niet kwetsbaar

- Kans is laag
- Optimistisch en geen zorgen

"[...] ik ga niet zeggen dat het nooit gaat gebeuren, het kan altijd gebeuren, maar ik acht de kans heel minimaal" (kans 2, t6, hoogte)

Werknemers weten goed wat ze kunnen doen om risico's te verkleinen

- Maatregelen zijn makkelijk te gebruiken / volgen
- Maatregelen zijn effectief (maar niet 100%)

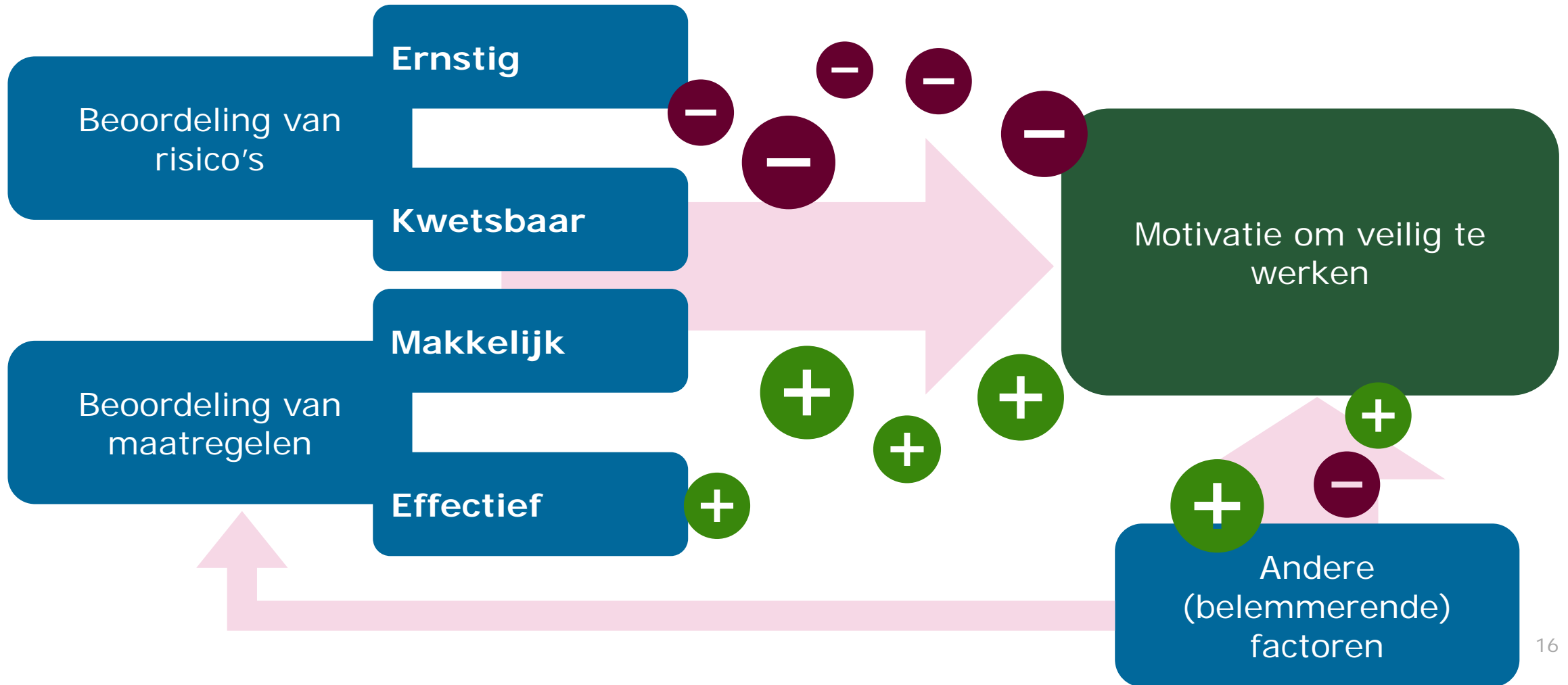
"100 procent voorkomen dat kan natuurlijk nooit, maar ik denk wel dat je de 85, 90 procent aanraakt" (t7, kwarts)

Soms worden maatregelen niet nageleefd

- Even snel iets doen [... dan is het risico kleiner]
- Werkzaamheden zijn anders niet uit te voeren
- Bewust onveilig is veilig

“Ik weet dat ik onveilig in mijn bekisting sta, dan houd ik mezelf steviger vast [dan denk ik], ik sta veilig” (t8, hoogte)

Vervolg

- Interviewgegevens zijn niet generaliseerbaar
- Input voor vragenlijst onderzoek. Thema's o.a.
 - Risicoperceptie
 - Kennis en ideeën over blootstelling
 - Psychologische afstand
 - Belemmerende factoren

De volgende stellingen gaan over je ideeën over of (en zo ja hoe) je tijdens je werk in contact komt met kwartsstof. Geef aan in hoeverre je het oneens of eens bent met de stellingen.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens / Niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
21. Ik adem tijdens mijn werk veel kwartsstof in	☐	☐	☐	☐	☐
22. Ik adem vooral kwartsstof in dat ik zelf veroorzaak (bijv. door boren, zagen of aanvegen)	☐	☐	☐	☐	☐
23. Ik adem vooral kwartsstof in dat door iets of iemand anders is veroorzaakt (bijv. door opwaaien, boren, of aanvegen)	☐	☐	☐	☐	☐
24. Als ik kwartsstof veroorzaak, dan heb ik er direct last van	☐	☐	☐	☐	☐
25. Kwartsstof inademen is tijdens mijn werk niet te voorkomen	☐	☐	☐	☐	☐
26. Ik heb zelf controle over of ik kwartsstof inadem of niet	☐	☐	☐	☐	☐

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Kernboodschap

1 Risico(perceptie) is meer
dan kans*effect

2 Risicoperceptie is van belang
voor veilig en gezond werken

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Vragen over het
onderzoek?

veiligwerken@rivm.nl

Achtergrond en theorie

In de bouw worden veel veiligheidsmaatregelen ingezet om gezondheids- en veiligheidsrisico's voor werknemers te verkleinen. Toch worden mensen die in de bouw werken nog steeds ziek en vinden er nog veel ongelukken plaats. Hierbij spelen de keuzes die bouwwerknemers (onbewust) zelf maken ook een rol. Wat motiveert bouwmedewerkers bijvoorbeeld om maatregelen na te leven? En wat belet of belemmert hen om dat te doen? Met deze vragen houden we ons bezig in een van onze lopende onderzoeksprojecten. Hierin onderzoeken we de risicoperceptie van bouwmedewerkers in relatie tot werken met kwartsstof en werken op hoogte. Daarnaast onderzoeken we hoe hun risicoperceptie en andere (belemmerende) factoren samenhangen met het gebruiken van veiligheidsmaatregelen. We spraken onder meer al met 24 uitvoerende medewerkers en kwamen tot interessante inzichten over de redenen waarom medewerkers de risico's van werken met kwartsstof en werken op hoogte laag inschatten. In deze sessie vertellen we over ons onderzoek en lichten we de resultaten tot nu toe